

RAJI ĆE BITI ONAKO KAKO SE HAJVANI

DOGOVORE

"Feral Tribune" je od satiričnog dodatka u "Nedjeljnoj Dalmaciji" postao tjednik sa tolikim utjecajem u javnom životu da, recimo, predstavlja nezaobilaznu političku temu kada se govori o ključnoj poluzi razvoja demokracije – nezavisnom novinarstvu. "Feral Tribune" je danas jedini autentični reprezent takvog novinarstva u Hrvatskoj.

Feral Tribune

U OVOM BROJU NE DONOSI:

"... U SVOJOJ PREDPUBERTETSKOJ životnoj dobi već je sada simptom zdravlja hrvatskog duha, ohrabrujuća pojava najsuvremenijih tendencija postmoderne kulture i dokaz otpornosti tradicionalnog i tradicionalističkog, da ne kažemo konzervativnog, slobodarskog prkosa. Bez 'Feral Tribunea' hrvatska javna scena bila bi siromašnija: nenadoknadivo siromašnija za onu osebnost, za smijeh, za mudru relativizaciju i za nemudre izazove, ponekad i preko granica pristojnog, za obilje duha i talenta koje joj pružaju satiričke stranice 'Ferala'...

Teško da se kraće a preciznije može predstaviti ovaj splitski nedjeljnik i njegov značaj i značenje od načina na koji je to navedenim citatom uradio Slavko Goldštajn. Sudbina novinarstva koje bježi ispod skutova vlasti – ne pristajući prvo na CK-ovske, a kasnije nacionalne i ratničke koordinate dozvoljenog razmišljanja – može se pratiti i kroz priču o "Feralu".

Prvi broj satiričkog dodatka izišao je 28.10.1984. godine u "Nedjeljnoj Dalmaciji". Viktor Ivančić, rođen u Sarajevu (a gdje bi drugo), zajedno sa Velimirom Marinkovićem, umjesto kojeg nešto kasnije dolaze Predrag Lucić i Boris Dežulović, vjerovatno tada nije ni slutio da će odnos sadašnjih hrvatskih vlasti prema "Feral Tribuneu" biti nezaobilazna neugodna tema u svim razgovorima u kojima najviši hrvatski čelnici pokušavaju uhvatiti priključak sa Evropom. Naravno, radi se o poznatom slučaju naprasne mobilizacije prvog feralovca Viktora Ivančića. (Ovdašnja javnost je sa tim dobro upoznata, a zanimljivo je da je

Narodna stranka Bosne i Hercegovine tim povodom izdala saopštenje u kojem osuđuje taj postupak hrvatskih vlasti, očito tretirajući to kao "unutrašnju stvar naše zemlje"). "Slučaj Ivančić" je završen sretno. Za razliku od hiljada drugih mobiliziranih Hrvata, glavni urednik nije morao postati "dobrovoljac" HVO-a i štiti "legitimne nacionalne interese hrvatskog naroda" negdje oko Gornjeg Vakufa, Viteza ili Žepča.

Sa Predragom Lucićem i Borisom Dežulovićem (Ivančić je bio na štampanju lista u Zagrebu), proveo sam ugodno vrijeme posmatrajući beogradskog novinara Mirka Mlakara kako, sasvim ozbiljno, pokušava ekonomskim motivima da nam obrazloži odluku beogradskog nedjeljnika "Vreme" da u četiri broja, tokom predizborne kampanje u Srbiji na cijeloj unutrašnjoj stranici omota štampa predizborni plakat "poznatog srpskog političara" Željka Ražnatovića-Arkana. Slušajući Mlakara, shvatio sam da su od srpskih fašista, svakog prezira dostojniji samo umišljeni srpski antifašisti. Pošto smo ekonomskim argumentima "ubijedeni" u logičnost finansijske politike "Vremena", prešli smo na razgovor o "Feral Tribuneu".

Na pitanje kako doživljavaju reakcije na ono što objavljuju, a što je često istinska hrabrost, Lucić i Dežulović, dopunjavajući jedan drugog, odgovaraju: "Boli nas kurac za reakcije. To slobodno napišite! Mi brinemo da je novina kvalitetna, vizuelni izgled dobar, a reakcije nas ne interesuju. Ono što smo mi prije dvije godine objavljivali kao satiru, danas je realnost, koja nas čak i prestiže. Za nesuđenog "ministra is-

tine" Željka Olujčića, mi smo "slobodni tiskari" i sluge zapadnog imperijalizma. Za drugu našu tužiteljku Đurđicu Ivanišević iz "Vjesnika", koju zastupa naš tužitelj Olujčić, mi smo kju-kluks-klanovci, fašistoidi. Galeriju likova naših tužitelja popunjava i Josip Jović. Doda li se njima i Vladimir Šeks, koji u Viktorovim tekstovima otkriva smišljenu subverzivnu djelatnost, stvar postaje jasnija".

– I Hrvatska je u ratu. Kako vi odgovarate na tu činjenicu koju "profesionalne patriote" iznose kao glavni argument u optužbama na vaš rad?

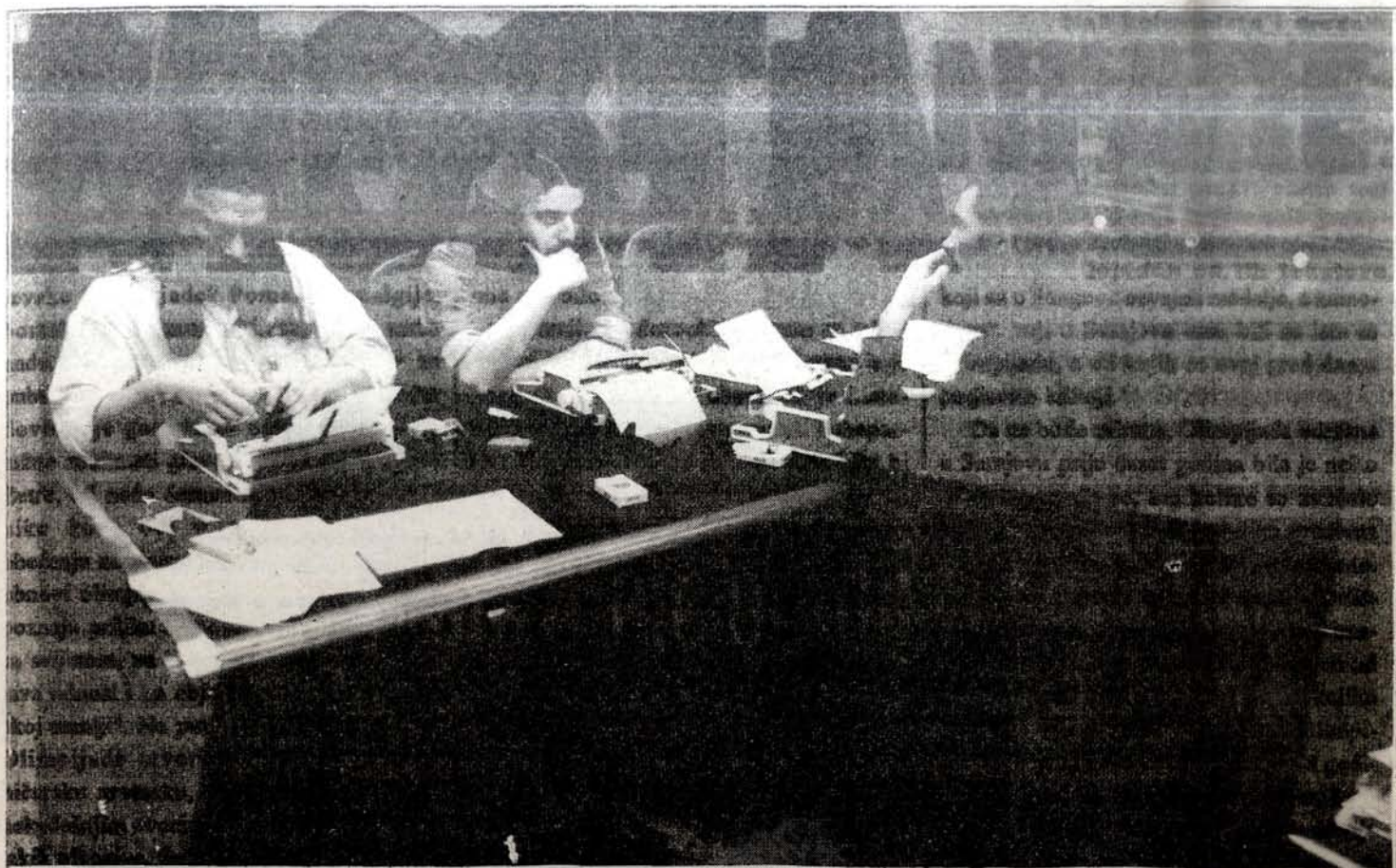
– Neka proglaše ratno stanje i uvedu ratnu cenzuru i nema problema. I Amerikanci su u Zaljevskom ratu uveli cenzuru. Ovo je gore od cenzure! Nema informacija, niko ne govori zašto ne prolazi konvoj za Maglaj, šta je sa lijevom obalom Mostara, u Zenici, o masakrima...

– A kako odgovarate na optužbe da niste u funkciji odbrane?

– To je laž! Franjo Tuđman nije u funkciji odbrane. Naslijedio je Hrvatsku kao zemlju zapadnoevropskog civilizacijskog kruga, a napravio je zemlju iza željezne zavjese. Nešto kao Bugarska šezdesetih.

– Kakve su bile reakcije u Hrvatskoj na mobilizaciju Ivančića?

– Nikakve. Naše priopćenje je emitirala "Hina", ali ga nitko osim "Novog lista" i "Vjesnika" nije prenio. Od intelektualaca se oglasio jedino Slavko Goldštajn. Reagovala je i "Dalmatinska akcija", a o cijelom slučaju govorili su još jedino u "Arkzinu" i u programi-

Studio "Viva Ludež", s lijeva na desno:
Boris Dežulović, Predrag Lucić i Viktor Ivančić (foto: Philip Schwarm)

ma "Radija 101".

– Čuo sam i reakcije u stilu: "A zašto to Ivančić ne bi bio mobilisan? Po čemu se on razlikuje od hiljada drugih vojnih obveznika?"

– A zašto bi on oblačio uniformu? Neka pošalju ratne hušakače. Preko Srba, do četnika, došli smo do Bošnjaka kao neprijatelja. Sada su poslali 2.000 vojnika u Bosnu. U dijalogu između Oštrića i brigadira Krpine moglo se vidjeti da ono što bi u normalnim uvjetima trebalo da predstavlja čast – dakle, vojska – pretvoreno je u sredstvo za kažnjavanje. Problem je što nakon tri godine trajanja, nakon Vukovara, Dubrovnika i svih tih strahota, mi više nismo sigurni da je ovo pravedan rat. On prelazi u rat za banovine iz 1939. godine i sve više postaje repriza istrebljivanja bogumila za račun dvije frustrirane, impotentne države i politike, gdje udjela ima i ona treća, Alijina. Sljedeća stvar koja će se dogoditi je otvoreni vojni savez Srba i Hrvata protiv Muslimana.

– Kako ocjenjujete ovdašnje informisanje o ratu u BiH?

– Vlada apsolutni manjak informacija. Isto kao što ni "Oslobođenje" i RTV BiH ne govore o konvoju za Novu Bilu. Glavni izvor informacija je (pogledaj "Slikom na sliku") TV Beograd. Vlada potpuna histerija po velikosrpskom modelu. Sjećaš se, Senade, kako je to Ljiljana Bulatović radila sa Sandžakom? Svi Muslimani su doživotni neprijatelji, Turci, Osmanlije. Kažu, mudžahedini. I mi znamo da ima uvezenih, ali postavljamo pitanje: 'Pa, zar

nisu svi preko Splita otišli tamo?' Ovdje se stvara 'Nebeska Hrvatska'. Oni su imali proteste pred ruskom ambasadam u Beogradu, mi ćemo sutra imati proteste pred Papskim nuncijatom u Zagrebu.

– Zašto povezujete Izetbegovićevu politiku sa srpskom i hrvatskom?

– Tragedija Hrvatske je što je karakter pravednog rata prokockala sopstvenim zločinima, unutarnjom diktaturom i politikom prema BiH. Izetbegović je na dobrom putu da napravi isto, praveći vlastite greške. Koje? Pa, insistiranjem na vojnoj opciji na teritorijama na kojima to nije primoran. I Armija BiH pravi svinjarije i zločine. Posljednji su ubistva fratara u Fojnici.

– Optužuju vas da ste jugonostalgicari...

– Nas su prije optuživali da smo prve hrvatske ustaše, sljedbenici Mile Budaka. A mi niti smo nagodbenjaci, niti želimo imati posla ni sa kakvim ratnim zločincima. Nismo kao oni koji se čak i rukuju sa njima, kao Tuđman sa Karadžićem. A što se tiče jugonostalgije... Da, mi bismo željeli da u finalu Kupa prvaka igraju "Hajduk" i "Zvezda".

– Vidite li kraj rata?

– Rat će se završiti kad ljudi zaborave zašto je i počeo. Svi će se posipati pepelom, pošto drugog neće ni biti. Nama proketo treba nada, ali ne i iluzija. Raji će biti onako kako se hajvani dogovore. ■ S.P.

PREDRAG LUCIĆ:

Ne gledam u svakom Srbinu čovjeka koji je sraunio Vukovar. U Crnogorcu ne prepoznajem kretena koji je padio Dubrovnik. Ali, isto tako ne želim da samo zato što sam Hrvat u meni neko gleda čovjeka koji je srušilo Starl most. Dogodili su se strašni zločini. Stotine hiljada ljudi je pobijeno, milioni protjerani. Ja nikoga ne izuzimam od odgovornosti. Sutra kad sve stane, čovjeka ću cijeniti po tome šta je činilo da kolektivno bjesnilo u svom okruženju stane. Bilo da su odbili raditi svinjarije i sudjelovat u njima, bilo da su dezertirali, javno djelovali. Jeb'o ja srpske novine koje su pisale da "ustaše pale gume u Dubrovniku", ili hrvatske koje objavljuju da "muslimanske snage tuku Sarajevo", ili muslimanske ili bošnjačke koje objave da "Hrvati pale gume u Vitezu".